

Parelles de verbs

DAVID CASELLAS

Hi ha tot un seguit de parelles de verbs que, malgrat no haver formalitzat contracte de matrimoni, conviuen juntes, de manera que l'un és complementari de l'altre, si bé sembla que en alguns casos un membre de la parella s'imposi a l'altre (potser en una situació d'assetjament verbal?).

Alguns exemples de parelles verbals són *escoltar/sentir*, *veure/mirar*, *saber/conèixer*, *prestar/manllevar*, *ficar/treure*, *posar/llevar*, *anar/venir*...

Moltes d'aquestes parelles verbals sovint es fan servir incorrectament, en algunes ocasions per influència del castellà. Per exemple, la diferència catalana entre *sentir* i *escoltar*, en castellà no es dóna entre *sentir* i *escuchar*, sinó entre *oir* i *escuchar*. Això produeix que el verb *sentir* en català i en castellà prioritzi significats diferents, i que en català puguem trobar frases que ens sonen una mica estranyes, com la següent, extreta d'un anunci:

SENT LA XOCOLATA AQUÍ!

Aquesta és la traducció literal d'un anunci que en català ens hauria de fer regirar l'estómac (i no per una indigestió de xocolata), sinó pel fet que aquest verb és usat sense el significat d'acte involuntari, tal com és percebut generalment en català. *Sentir una olor, un gust o un soroll* sempre sol ser entès com una acció accidental, involuntària, a la qual, per tant, ningú no ens pot obligar. Per això ens causa estranyesa el verb *sentir* en imperatiu. Com pot ser que els professionals que han traduït l'anunci no se n'adonin i s'hagin quedat tan amples? Seria el mateix cas que si diguéssim la frase *Sent la millor televisió estèreo!*, en lloc de dir correctament *Escolta la millor televisió estèreo!* Sembla que aquests errors en català es poden cometre, sense que passi res; mentre que, si hom els cometés en castellà, hi hauria un dalta-baix. Imaginem-nos què passaria si algú, en un anunci televisiu, digués: *Siente la mejor televisión estereo!*

Una parella prou coneguda és *ficar/treure* (de dins d'un lloc). Però... quin verb aparellarem amb *posar*? ¿Ha

de conformar-se a compartir la mateixa parella que *ficar*, esdevenint un *trio* i no una parella? No, creiem que la parella de *posar* hauria de ser *llevar*, malgrat que *treure* s'hi hagi ficat pel mig. Joan Coromines ho assenyala així:

L'aplicació més freqüent és a la roba i particularment a les peces de vestir que sobresurten: «Llevar-se lo barret: aperto capite...», Onofre Pou (*Thesaurus Puerilis*, 167). Ús que sense desaparèixer, s'ha debilitat bastant en el Principat, amb tendència a confondre en un mateix verb *llevar* i *treure*, tendència malaguanyada com totes les que tiren a abolir distincions lingüístiques existents, i en aquest cas veritablement deplorables; amb raó recomanava Carreta «Llevar-se el barret o la gorra, millor que *treure's...*, *llevar-se la roba* i millor encara *despullar-se* més que *treure's la roba*» (*Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, p. 182).

Hauríem de tenir en compte de no foragitar del tot el verb *llevar* i, com a mínim, conservar-lo en els usos que encara no s'han perdut del tot: *llevar la vida*, *llevar-se la roba*, *llevar la gana*, *llevar el tap*. Sobretot s'usa quan una cosa està molt unida o adherida a una altra. D'aquí vénen els mots *llevataques*, *llevataps*, *llevador -a*, *llevaire* (obrer que treu l'escorça del suro)... I fins i tot en la definició del mot *llevadís -issa* el diccionari ens el defineix contrastant dues parelles verbals, la segona de les quals enllaça amb l'altre significat d'aquest verb: «Arranjat per a poder-se fàcilment posar i treure, alçar i abaixar» (*Diccionari de la llengua catalana*, IEC). Així, aquest verb, a més de fer-se servir com a sinònim de *treure*, en alguns altres casos ho és de *aixecar* o *alçar*: *llevar àncores*, *llevar-se de taula*, *llevar-se del llit*... D'aquí prové el mot genuí *llevant de taula* per a referir-se a *les postres*.

Pel que fa a la parella *prestar (deixar) / manllevar*, voldríem reivindicar-ne l'ús, semblant al que fan altres llengües de cultura: *to lend / to borrow* (en an-

glès). En canvi, la llengua castellana no té un verb equivalent a *manllevar*; han de recórrer a la perífrasi *pedir prestado*. Això, sens dubte, ha influït en l'arraconament del mot *manllevar*, que el coneixement d'altres llengües sembla que no ha pogut rescabalar; per això, molts catalans *demanen en préstec* en lloc de *manllevar*. Recordeu que en molts llocs es fa servir la variant *emmanllevar*.

Una altra parella en què es fa difícil de saber quin paper té cadascun dels membres és *saber/conèixer*. Per tal de detallar-ho, vegem què significa cada verb.

Saber: «Conèixer completament, tenir coneixença que (una cosa) és, s'ha esdevingut, per la informació que en tenim.»

Conèixer: «Haver o tenir una idea més o menys completa (d'algú o alguna cosa).»

Cal que ens fixem en l'adverbi *completament* de la primera definició, que contrasta amb els mots *més o menys completa* que apareix en la segona. També cal adonar-se que en el primer cas obtenim el coneixement a partir d'una informació determinada. Per tant, sobretot quan és impersonal i significa *tenir informació de*, val més fer servir *saber*: *Encara no se sap el resultat de les eleccions* [Millor que: *Encara no es coneix el...*]. *Saps el resultat del partit del Barça?* [Millor que: *coneixes el resultat...*]

I és que, malauradament, els catalans estem perdent el sentit de la llengua. I això és el pas previ a la desaparició de la nostra parla. Ja no sabem què és correcte i què no ho és. No ens fa mal a les orelles sentir una estructura estranya, perquè ja pensem en una llengua forastera i n'hem assimilat les estructures. Malgrat l'ensenyament en català i els intents de normalització lingüística, la major part dels catalans té més assimilades les estructures castellanes que no pas les catalanes. I realment això és molt greu. Esperem que aquest article sigui una petita contribució a fer que no es perdi el català genuí. ♦